

Міністерства транспорту та зв'язку України від 27 грудня 2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0310-07/page>.

УДК 347.211 (477)

Маковій В. П., к.ю.н., доцент,
Одеський державний університет внутрішніх справ, м. Одеса, Україна

ПРАВОВА ПРИРОДА ТЕРМІНУ ЯК ТЕМПОРАЛЬНОГО ОБМЕЖЕННЯ СУБ'ЄКТИВНОГО ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Соціально-політичні перетворення в нашій державні спонукають до переосмислення й перегляду низки правових категорій, зокрема часу в межах відповідного правового інституту. Право інтелектуальної власності є свого роду флагманом розвитку юриспруденції незалежно від публічної або приватноправової її складової, що пояснюється відомою часткою динамічності розвитку даної сфери правовідносин. Розглянемо сутність темпорального обмеження суб'єктивного права інтелектуальної власності на етапі його виникнення.

В українській цивілістиці часові величини представлені двома взаємовиключними поняттями: строк і термін. Визначальною особливістю вітчизняного законодавства є розгляд часових категорій в розрізі юридичного змісту права інтелектуальної власності на відміну, наприклад, від російського законодавства, де виключні права займають пріоритетне значення, а інші мають факультативний характер згідно ст. 1226 ЦК Російської Федерації.

При цьому поняття «термін» як часова величина є специфічною юридичною категорією, що простежується в неоднозначності його використання як в науці, так і на практиці [1, с. 23-24]. Дослідження законодавства країн сучасності (розділ 4 книги 1 Німецького цивільного укладення, титул XX книги 3 Кодексу Наполеона, розділ 4 книги 1 Цивільного кодексу Грузії, підрозділ 5 розділу 1 книги 1 Цивільного кодексу Російської Федерації, розділ V Цивільного кодексу Азербайджанської Республіки) дає можливість дійти висновку, що на відміну від ЦК України (далі – ЦК) в перерахованих країнах відсутнє виділення окремо такої величини як термін. ЦК за своїм змістом, окрім визначення, оперує поєднаною часовою категорією строк (термін), що створює певні суперечності при використанні відповідних понять.

В нормативних приписах права інтелектуальної власності термін відображений наступним чином. По-перше, термін як різновид темпоральної величини представлений безпосередньо моментом

виникнення права інтелектуальної власності в уповноваженій особі залежно від конкретного результату творчої, інтелектуальної діяльності. Зокрема, за наслідками співставлення положень ч. 2 ст. 251 ЦК, де під терміном необхідно розуміти момент часу, з настанням якого пов'язана дія або подія, що має юридичні наслідки, і ч. 1 ст. 437 ЦК, де моментом виникнення авторського права є момент створення твору, дійдемо саме такого висновку. При цьому, очевидно, наведеним юридичним фактом є відповідна дія суб'єкта, тобто створення відповідного твору, і згідно ч. 2 ст. 11 Закону України «Про авторське і суміжні права» будь-який інший юридичний факт, як-то реєстрація твору або спеціальне його оформлення, не потрібна. Під створенням твору в цивілістиці прийнято розуміти представлення такого об'єкту інтелектуальної власності в об'єктивній формі, сприйманій іншими учасниками цивільних правовідносин [2, с. 403].

Для суміжних прав моментом виникнення суб'єктивного права інтелектуальної власності відповідно до ст. 451 ЦК є: перше здійснення виконання або передачі (програми) організації мовлення, виготовлення фонограми або відеограми. Окрім вказаного терміну, як загального, російське законодавство містить також і спеціальні види такого часу, серед яких момент запису виконання, момент передача виконання в ефір або по кабелю.

Право промислової власності як різновид права інтелектуальної власності у сфері науково-технічної діяльності виникає з моменту отримання патенту на винахід, корисну модель, промисловий зразок відповідно до ст. 462 ЦК. Проте, ч. 4 ст. 6 Закону України «Про охорону прав на винахід» і ч. 4 ст. 465 ЦК поширюють правову охорону і момент виникнення відповідного права промислової власності в контексті складового виключного права на більш ранній час, а саме, на дату подачі заявки на винахід в установленому порядку Українському інституту промислової власності. При цьому з урахуванням ч. 1 ст. 465 ЦК виникнення майнових прав на об'єкт права промислової власності пов'язано з датою, наступною за датою їх державної реєстрації. Така норма вельми вузько тлумачиться як надання правової охорони так званим секретним об'єктам інтелектуальної діяльності в науково-технічній сфері, з чим не можна погодитись [3, с. 340-341].

Подібним чином, право інтелектуальної у сфері селекційних досягнень (ст. 488 ЦК), відносно топології інтегральної мікросхеми (ст. 475 ЦК) виникає з дати, наступної за датою їх державної реєстрації. Стосовно раціоналізаторської пропозиції право інтелектуальної власності виникає з моменту її визнання відповідною організацією згідно ст. 481 ЦК. При цьому, очевидно, подібним терміном є дата ухвалення рішення органом або

представником, через яких юридична особа здійснює свою правосуб'єктність [4, с. 50].

Терміном виникнення права інтелектуальної власності на комерційне найменування є дата першого використання цього найменування, на торговельну марку і географічне найменування – момент подачі заявки і державної реєстрації відповідних майнових прав, а щодо комерційної таємниці – з датою набуття відповідною інформацією ознак такого об'єкту.

Наведені міркування окреслюють значимість терміну як часової величини в ролі засобу до обмеження відповідного права інтелектуальної власності залежно від об'єкту та вказують на окремі відправні точки для подальших досліджень цього та суміжних питань.

Література

1. Луць В. В. Строки і терміни у цивільному праві: монографія / В. В. Луць. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 320 с.
2. Цивільне право України: Академічний курс: Підруч.: У двох томах / [За заг. ред. Я. М. Шевченко]. – К: Ін Юре, 2003. – Кн. 1. – 520 с.
3. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар. / [За ред. Є. О. Харитонова, О. М. Калітенко]. – Х.: Одиссей, 2004. – 856 с.
4. Черепяхин Б. Б. Волеобразование и волеизъявление юридического лица / Б. Б. Черепяхин // Правоведение. – 1958 – № 2 – С. 43-50.

УДК 347.235(043.2)

Машуков Р. О., к.ю.н.,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА, СПРЯМОВАНОГО НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУБ'ЄКТИВНИХ ПРАВ УЧАСНИКІВ САДІВНИЦЬКОГО ТОВАРИСТВА

Значні економічні та соціально-політичні кризи на території нашої держави впливають на динаміку певних суспільних відносин. Тож сфера відносин за участю членів садівницького товариства не складає виключення. З урахуванням цього, законодавство, спрямоване на забезпечення суб'єктивних прав учасників садівницького товариства як ніколи потребує теоретичного аналізу. Це й складає мету даної статті.

Відносини за участю садівницького товариства та його членів за радянських часів були досліджені В. В. Сунцовим [1]. Однак за умов пріоритетів права державної власності, більшість правових питань з цього напрямку не були досліджені. За часів становлення національної цивілістики цим аспектам у правовій доктрині належної уваги не